

Alternative de valorificare artistică a *Tap dance*

Adrian STRĂMTU

Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca
stramtuadrian@yahoo.com

Abstract: Artistic Use Alternatives of Tap Dance

Understanding the tap dance complexity requires a multidisciplinary analysis, which exploits elements of disciplines like actor's art, stage improvisation and choreography to characterize tap dance specific art, and its means of artistic expression. The artistic complexity and expressiveness of tap dance is provided by several elements, the most important being: a) the size of the actor's involvement through: the creative artistic approach; personal style; personal footprint; body expression; choreography and improvisation; b) the contributions of musical sequences: jazz improvisation, jam session, Shim Sham; c) the contributions of the intrinsic properties of tap dance - to which we will refer in this study.

In a global approach, tap dancing can be portrayed as an independent artistic phenomenon and as an artistic phenomenon complementary to the theater.

Key words: *tap dance, tap dance complexity, generic analysis of tap dance, artistic synergy between tap dance and music, artistic synergy between body, movement and sound*

Evidențierea expresivității și complexității artistice a *tap dance* presupune realizarea unei analize globale, multidimensionale, a elementelor sale definitorii. Fenomen artistic plurideterminat, *tap dance* se caracterizează printr-un sistem de elemente tehnice care sunt foarte exacte și, totodată, apelează la principiile muzicii, ceea ce îi conferă o complexitate cauzală aparte. Frumusețea și complexitatea acestui stil de dans, fie că este vorba de stilul *musical* (Broadway) sau *tap dance* (actual), ca formă de artă a expresiei și a muzicalității interioare, sunt seducătoare. Acea prelungire interioară a mișcărilor exterioare, vocea interioară îmbinată cu expresia corporală, produce echilibrul perfect, în momentul în care corpul acționează și se transmite mesajul artistic. În contextele moderne, *tap dance* înglobează și elemente abstracte și tehnologii.

***Tap dance* – gen unic de dans**

Autoarea Sara Pecina (2016) consideră că *tap dance* reprezintă un gen unic de dans întrucât este un stimulator nu doar vizual, ci și auditiv. Un dansator de *tap dance* lucrea-

ză pentru a crea propria muzică, utilizând patru plăci de metal pe o pereche de pantofi. Muzicalitatea mișcărilor pe care dansatorul o produce atunci când corpul se află în mișcare, produce un autentic univers sonor, care atinge cote maxime în *tap dance*. Deși are elemente comune cu alte dansuri sau alte forme de exprimare artistică și afectivă, fie că este vorba de *body percussion*, dans clasic ș.a., în *tap dance* varietatea ritmică și muzicală se clasează în topul celor mai complexe forme de dans, la aceasta adăugându-se complementaritatea absolută dintre corp, gest și sunet.

Armonizarea în *tap dance* se datorează împletirii perfecte, sinergice, dintre corp și sunet. Această sinergie face ca efectul final să fie mai mare decât efectul numai al corpului sau al sunetului. Muzicalitatea care apare atunci când picioarele se mișcă și produc acele sunete, naște o dimensiune acțională autentică; această autenticitate artistică ia naștere doar în momentul în care corpul acționează sinergic cu muzica.

Faptul că cele două elemente – dansul și muzica – sunt complementare și sinergice și că ele produc o anumită muzicalitate ritmică, însoțită de expresie și virtuozitate, au crescut semnificativ interesul celor care își doreau să învețe și să practice *tap dance*.

Specificitatea, complexitatea și expresivitatea artistică a *tap dance*

Datorită complementății dintre dans și muzică, dintre corp, mișcare și sunet, specificul, expresivitatea artistică și complexitatea *tap dance*-ului sunt conferite de mai multe elemente, cele mai importante fiind: a) dimensiunea implicării actorului, prin: demersul artistic creativ; stilul personal, amprenta personală; expresia corporală; coregrafia și improvizația (Strâmtu 2019); b) contribuțiile secvențelor muzicale: *jazz improvisation*, *jam session*, *Shim Sham*; c) contribuțiile proprietăților intrinseci ale *tap dance* – la care ne vom referi în acest studiu.

***Tap dance* – formă de entertainment**

Autoarea Sara Pecina consideră că *tap dance* deține o valoroasă prezență în lumea entertainment-ului, dezvoltându-se, în timp, de la scena socială, la scena entertainment-ului. Începând cu secolul XIX, el și-a menținut și și-a consolidat o prezență puternică în industria entertainment-ului, pentru mai multe decade, alături de spectacolele *minstrel* și *vaudeville*, de spectacolele de pe Broadway și de filmele muzicale (Pecina 2016, 12).

La fel ca în balet, brațele și corpul sunt utilizate, de obicei, pentru a crea linii lungi și frumoase. Dansatorii de *tap dance* sunt surprinși, adesea, cu coloana dreaptă, cu bărbia ușor ridicată și cu brațele întinse, întrucât *tap dance* integrează elemente de jazz, ceea ce asigură o mai mare diversitate în coregrafie. Performanța energetică și designul este proiectat din afară spre audiență, pentru divertismentul vizual (entertainment). Pașii de *tap dance* care pot fi văzuți adesea pe scenele teatrelor de pe Broadway sunt diverși: *time steps*, *bombershay*, *waltz clog*, *maxie ford* și Broadway. De asemenea, dansul include o varietate de transformări, lovituri și sărituri întâlnite în alte genuri de dans (Pecina 2016, 22).

Tap dance contemporan – o formă comprehensivă de dans

În general, în cazul dansului, predomină nevoia de acțiune artistică motrică, aceasta fiind valorificată drept mijloc de exprimare culturală și artistică al persoanei, cu ajutorul căruia se satisfac anumite nevoi culturale, precum și nevoia de realizare, corelată cu dorința de a performa și de a obține performanțe înalte, apreciate de publicul spectator. În interpretarea dansului, dansatorii apelează la un limbaj corporal, la o expresivitate corporală, promovează un stil personal creativ, realizând un proces de comunicare artistică (vezi figura nr. 1). În cadrul acestuia, ei transmit mesaje artistice, care dețin structuri expresive, capabile să transmită, în maniere estetice, spiritualitate, afectivitate, senzorialitate. Și în cazul *tap dance*, afirmarea și recunoașterea sa, au depășit ipostaza de formă de entertainment, valoarea sa fiind dată de elementele coregrafice complexe și spectaculoase, care transformă *tap dance* într-o formă comprehensivă de dans. Așadar, se continuă tradiția sa ca formă de entertainment, dar, totodată, câștigă în importanță mesajul artistic transmis publicului. Acest gen de dans combină „vocabularul comprehensiv al *tap dance*-ului cu mișcarea din balet, jazz și dansul modern, de fapt alcătuind un nou tip de dans; acesta reflectă fuziunea genurilor de dans care definesc toate stilurile de dans contemporan.” (Pecina 2016, 31)

Ideal ar fi ca acest proces să fie bidirecțional, respectiv să nu constea în asigurarea accesului publicului la actul artistic, ci și în participarea activă a publicului și, deci, în facilitarea unor experiențe artistice totale.

Tap dance – obiect al predării

Există foarte mulți susținători ai *tap dance*-ului, care vorbesc despre acest fenomen, nu doar din perspectiva dansului, ci și a muzicii, a esteticii și a comunicării, respectiv din perspectivă multidisciplinară și interdisciplinară. În contextul abordărilor interdisciplinare, se poate discuta despre: *dance education*, despre educație artistică, despre educație estetică, despre sănătate, despre dezvoltarea personalității, cât și despre dezvoltare personală.

Toate eforturile comune de identificare și de descriere artistică a acestei forme de dans, această multiculturalitate fuzionară specifică, pot explicita și expune, într-un spectru cât mai larg, complexitatea acestei arte. Dată fiind această complexitate, în predarea *tap dance*-ului de către instructori, performeri și coregafi, în vederea atingerii finalităților urmărite, se va ține cont, atât de perspectiva istorică, cât și de perspectiva contemporană.

Având în vedere varietatea de pași pe care îi presupune *tap dance*-ul, este important ca educabilii să conștientizeze modalitatea progresivă în care el s-a dezvoltat din punct de vedere al coregrafiei, muzicalității, controlului comportamental, autocontrolului comportamental, precum și al forței de expresie, pe cele patru niveluri de dificultate: *Beginner*, *Beginner/ Intermediate*, *Intermediate*, *Advanced*.

Ipostaze artistice ale *tap dance*-ului

Într-o abordare globală sintetizatoare a *tap dance*-ului (figura nr. 1), analizăm statutul său artistic multiplu, el putând fi ipostaziat în funcție de rolul comunicării artistice în realizarea și în valorificarea sa. În acest sens, cele două mari direcții de interes în managementul artistic sunt (vezi și figura nr. 1):

- 1) Valorificarea *tap dance*-ului ca fenomen artistic independent și realizarea de spectacole în care se prezintă, în exclusivitate, momente de *tap dance* și în care artiștii/dansatorii realizează acte artistice și transmit mesaje artistice prin intermediul unei comunicări artistice nonverbale, motrice, estetice și muzicale.
- 2) Valorificarea *tap dance*-ului ca fenomen artistic complementar cu teatrul, cu atât mai mult cu cât, așa cum arată profesorul Marian Popescu, textul în teatrul actual este supus unei uriașe presiuni:

Actul teatral se poate dispensa de text. Cum se știe, există forme de spectacol teatral sau de practici artistice care nu au nevoie de suportul textual pentru a atinge condiția unei experiențe de receptare.

Popescu 2011, 49

În această situație, putem identifica două alternative artistice:

2.a.) Realizarea de spectacole de teatru, în care predomină momentele teatrale, iar momentele de *tap dance* introduse au o pondere scăzută. Astfel, artiștii propun publicului acte artistice concertate, în care cele două limbaje – al trupului și cel al muzicii concură la construirea mesajelor artistice care, spre deosebire de situația de la punctul 1, sunt potențate, muzica și mișcarea „stimulându-se” și potențându-se reciproc. Aportul *tap dance*-ului se poate evidenția, în principal, la nivelul a trei componente: introducerea în actul artistic a elementelor tehnice și riguroase; intensificarea expresivității artistice și asigurarea completitudinii artistice; promovarea independenței artistice și a atitudinii artistice vizionare a artiștilor. În construirea și transmiterea mesajelor artistice, artiștii recurg la o comunicare artistică predominant verbală, estetică, motrică și muzicală.

2.b.) Realizarea de spectacole de teatru-dans, în care se realizează o integrare accentuată a mai multor momente de *tap dance* cu momentele teatrale, astfel încât ele să dețină ponderi echilibrate și să se producă o „omogenizare artistică” a producției teatrale. În această situație, se creează o adevărată „simbioză” între teatru și *tap dance*, o relație simbiotică, ele conlucrând eficient pentru construirea unui mesaj artistic potențat și coerent, muzica și mișcarea articulându-se între ele și integrându-se într-o manieră accentuată. În construirea și transmiterea mesajelor artistice, artiștii recurg la o comunicare artistică nonverbală, estetică, motrică și muzicală.

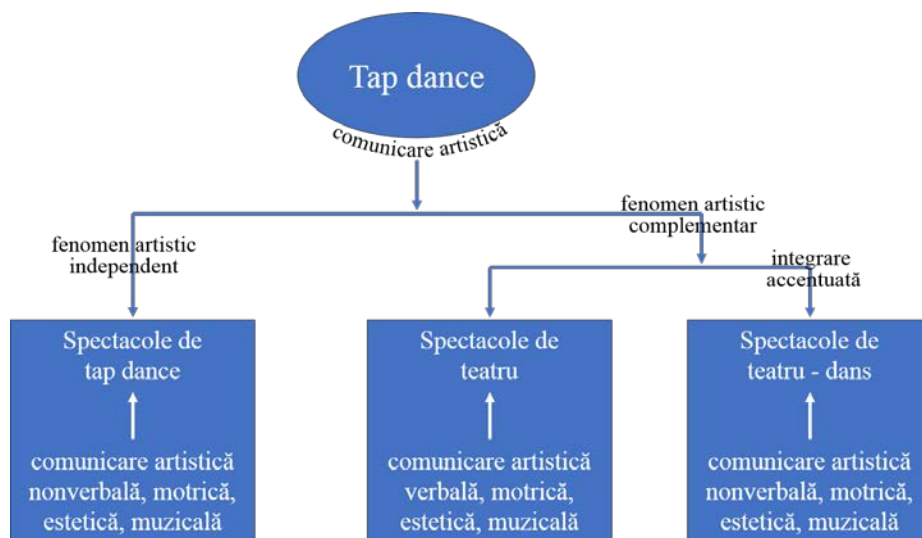

Figura nr. 1. *Tap dance* în abordare globală – alternative de valorificare artistică (abordare personală)

Semnificația culturală a *tap dance*-ului

Jason Samuels Smith susținea într-un interviu că *tap dance* este recunoscut la nivel global drept un limbaj universal („*tap dance is an universal language*”) (Smith, ș.a). Această afirmație condensează semnificația culturală pe care, în primul rând, poporul american o atribuie acestei forme de dans tradițional. Așa cum arată autoarea Sara Pecina (2016, 2), valoarea acestei forme de artă este incomensurabilă și ea trebuie să fie bine înțeleasă și apreciată. Deși *tap dance*-ul are o istorie de doar câteva generații, artiștii din domeniu trebuie să manifeste un mare respect pentru predecesori; el constituie o moștenire culturală bogată pentru istoria Americii și are contribuții imense la cultura națională. De aceea, tradiția *tap dance*-ului trebuie prezervată, contribuindu-se la dezvoltarea și extinderea sa în societatea contemporană. În acest sens, educatorii și artiștii este necesar să se asigure că noii dansatori învață și înțeleg istoria și dezvoltarea *tap dance*-ului, iar, ulterior, contribuie la afirmarea acestui tip de dans.

În concluzie, în *tap dance*-ul, complementaritatea dintre dans și muzică, dintre corp, mișcare și sunet face să existe o serie de elemente definitorii ale *tap dance*-ului care conlucrează pentru a-i asigura specificitatea, expresivitatea artistică accentuată, conferindu-i totodată, o complexitate înaltă. Aceasta este dată, în primul rând, de faptul că în *tap dance* regăsim nu doar caracteristici proprii, ci și aspecte și elemente comune cu alte dansuri sau alte forme de exprimare artistică și afectivă.

BIBLIOGRAFIE

SMITH, Jason, Samuel, [s.a]. *Jason Samuel Smith Tap Dance workshop at GRDSCIB* [online]. [Accesat la 30 September 2018]. Disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=0FEOkQHP4X4U.S>.

PECINA, Sara, 2016. *Steps in Time: An Exploration of Tap Dance Education*. Kentucky: Western Kentucky University.

POPESCU, Marian, 2011. *Teatrul și comunicarea*. București: Unitext.

STRĂMTU, Adrian, 2019. Procesualitatea demersului creativ în context artistic. *Colocvii teatrale. Theatrical Colloquia*, vol. 27, pp. 79-86.